

*Dansk Brøndejerforenings foretræde for Folketingets Energi-, Forsynings- og Klimaudvalg
den 26. oktober 2017*

Indholdsfortegnelse

Bilag 1

Korte resumeer af de omtalte sager vedrørende erhvervslandbrugs anvendelse fra egne boringer

Bilag 2

Dansk Brøndejerforenings skrivelse om vandværkernes monopol

Bilag 3

Vandværkernes monopol i Vejen Kommune. Eksempel på kommunens beslutning om ikke at give nye indvindingstilladelser efter 2030.

Bilag 4

Strømførende vand fra alment vandværk i Dronninglund

- a. DTU rapport
- b. Dansk Brøndejerforenings beskrivelse af sagen.

Christian N.B. Ulrich, Birgit Mølholm Andersen og Wisti Wistisen

Kort resume af eksempler på sager

Esbjerg Kommune meddelte tilladelse til en landbrugsvirksomhed med stort dyrehold om udtræden af et alment vandværk og tilladelse til indvinding af vand fra egen erhvervsboring til staldformål. Afgørelsen blev indklaget af det almene vandværk. Afgørelse fra Natur- og Miljøklagenævnet, **J.nr, NMK 42-00543 den 31. januar 2017. Tilladelse.**

Klagenævnet har ved denne afgørelse givet kommunen medhold og landmanden tilladelse til at frakoble det almene vandværk og anvende egen erhvervsboring til brug ved alle formål på gården, hvor der ikke er krav om drikkevandskvalitet.

Her genvises nogle afsnit fra afgørelsen.

"Nævnet bemærker, at vandforsyningsloven ikke indeholder bestemmelser, der tillægger vandværker en forsyningsret i forhold til ejendomme i områder, der i vandforsyningsplanen er udlagt som forsyningsområder for almene vandværker. For så vidt angår levering af vand til erhvervs kunder, må en vandforsyning være opmærksom på, at vandleverancer til disse kunder kan ophøre eller blive stærkt reducerede, som følge af lukning eller omlægning af produktionsprocesser.

Efter nævnets opfattelse taler bl.a. ressourcemæssige hensyn i almindelighed for, at ubehandlet grundvand, herunder grundvand som ikke har drikkevandskvalitet, anvendes til formål, hvortil der ikke er lovmæssige krav til vandkvaliteten. Nævnet finder derfor, at vandforsyningsplanlægningen i så vid udstrækning som muligt bør åbne mulighed for, at erhvervsvirksomheder i det åbne land, herunder landbrug, kan anvende vand fra egen boring til produktionsformål, således at vand af drikkevandskvalitet reserveres de relevante formål.

Nævnet skal i den forbindelse bemærke, at forarbejderne til vandforsyningsloven indeholder en forudsætning om, at vandforsyningsanlæg, der er af særlig betydning for visse erhverv, ikke bør nedlægges til fordel for vandværksforsyning".

Kommunalbestyrelsens beslutning er generel, så andre landbrugsvirksomheder, der indgiver ansøgning, vil kunne opnå en tilsvarende tilladelse.

(Se "Referat fra Plan & Miljøudvalg" Tirsdag den 3. nov. 2015, Esbjerg Rådhus, punkt 7, side 18).

Ikast-Brande Kommune meddelte tilladelse til indvinding af 52.000 m³ til anvendelse ved dyrehold og dermed udtræden af alment vandværk. Afgørelsen blev indklaget af vandværket. Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede kommunens afgørelse og gav dermed landmanden **tilladelse**.
NMK 42-00542 af 31. januar 2017.

Ringkøbing-Skjern Kommune meddelte tilladelse til en landbrugsvirksomhed med stort dyrehold om udtræden af et alment vandværk og tilladelse til indvinding af vand fra egen erhvervsboring til staldformål. Det almene vandværks bestyrelse indklagede tilladelsen til Natur- og Miljøklagenævnet, der stadfæstede kommunens afgørelse og gav landmanden **tilladelse**.
NMK 42-00555 af 17. maj 2017 fra "Nævnenes Hus".

Vesthimmerlands Kommune gav en landbrugsvirksomhed med en stor malkekvægbesætning tilladelse til udtræden af det almene vandværk og tilladelse til brug af egen erhvervsboring. Vandværkets bestyrelse indklagede afgørelsen. Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede kommunens afgørelse og gav landmanden **tilladelse**.
NMK-42-00581 af 8. august 2017 fra "Nævnenes Hus".

I ovenstående fire tilfælde har klagenævnet givet landmanden tilladelse – fordi kommunen har gjort det.

I nedenstående ses i første sag, at klagenævnet har givet afslag – fordi kommunen har gjort det.

I de øvrige tre eksempler på sager har kommunerne givet afslag, og det er desværre derfor forventeligt, at klagenævnet også vil give afslag.

Tønder Kommune: To landmænd med malkekvægbesætninger søgte kommunen om tilladelse til anvendelse af egne erhvervsboringer til staldformål. Kommunen gav afslag i begge sager til trods for, at en landmand i samme kommune havde fået kommunens tilladelse, selv om han havde søgt senere. En klar kommunal forskelsbehandling. Afslagene blev indklaget af de to landmænd. Klagenævnet stadfæstede kommunens afgørelser med **afslag**. Den ene af landmændene er politianmeldt og har fået et bødeforlæg på 10.000 kr.

Nordfyns Kommune: En landmand er tilkøbt et alment vandværk med produktion af slagtekyllinger. Han har siden år 2000 anvendt egen erhvervsboring med indvinding af 10.000 m³ til gårdens slagtesvin. Vandværkets bestyrelse stillede i 2015 krav om også at ville levere vandet til slagtesvinene. Kommunen fulgte vandværkets ønske og gav påbud om ophør og sløjfning af gårdens erhvervsboring. Sagen vil blive indklaget af landmanden.

Det må desværre forventes, at klagenævnet vil følge kommunen.

Norddjurs Kommune: En landmand med 450 økologiske malkekøer byggede ny løsdriftsstald og ønskede at benytte sin erhvervsboring til staldformål (drikkevand og rengøring mv.) Gårdens øvrige bygninger er tilkøbt et alment vandværk. Vandværket gjorde krav på også at levere vand til den nye stald, selvom vandværket ikke havde kalkuleret i driften med en sådan øget levering.

Kommunen har givet afslag med henvisning til vandværkets krav.

Sagen vil blive indklaget af landmanden.

Det må desværre forventes, at klagenævnet vil følge kommunen.

Sønderborg Kommune: En landmand ønsker at forsyne to af sine gårde med svineproduktion med vand fra egen boring. Kommunen forespurgte det almene vandværk, som protesterede, og kommunen gav herefter afslag på landmandens ansøgning. Vandværkets bestyrelse tilbød en reduktion i kubikmeterprisen på 20 øre, men det tilbud blev trukket tilbage, da kommunen traf afgørelse med afslag. Landmanden har indklaget afgørelsen.

Det må desværre forventes, at klagenævnet vil følge kommunen.

Det giver forskelsbehandling efter den samme lov, og det giver ikke en brugbar retningslinje for afgørelser, som borgeren og myndigheden kan forholde sig til.

Følgende skrivelse ligger på Dansk Brøndejerforenings hjemmeside

Vandværkernes monopol

Er man først blevet tilsluttet et vandværk kan man ikke komme ud igen. Er det virkelig holdbart i et moderne konkurrencesamfund !

Vi har ofte medlemmer der spørger, hvordan de kommer fri af vandværkets lange ledningsforløb med såkaldt "dovent vand" og med meget høje temperaturer om sommeren – helt op til 17 grader.

En enkelt, to eller få personer i en husstand bruger ofte meget lidt vand, som man fra samfundets side gentagne gange har opfordret til, hvilket vil sige, at deres vand til husholdningsformål konstant henstår i en lang plastikledning og kun rykker sig ganske lidt dagligt ved et så lavt forbrug.

Under vedtagelsen af Vandforsyningsloven i 1980 udtalte den daværende Miljøminister under 3. behandling i folketingsalen, *at vedtagelse af denne lov ikke var ensbetydende med, at der skulle udlægges lange ledninger til ejendomme på landet.*

Kommunernes politikere – eller vel nærmere deres forvaltninger – har vedtaget planer, der går stik imod Vandforsyningslovens oprindelige intention for disse spredte bebyggelser på landet.

Rent økonomisk ser vi, at de almene vandværker ikke kan levere vand på markedsvilkår, når landbrug med animalsk produktion kan spare op mod 200.000 kr. årligt ved brug af vand fra deres egne erhvervsboringer.

Ved ansøgning om at komme ud af vandværkerne med vand til staldformål får de afslag fra vandværkets bestyrelse, og det bliver bakket op af deres kommuners politikere/forvaltningsmedarbejdere med henvisning til kommunens vandforsyningsplan.

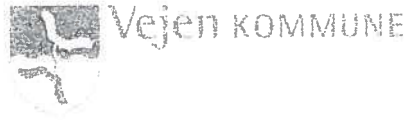
Det synes tilmed at være samfundsmæssigt meget ufornuftigt at belægge store landbrugsarealer med restriktioner i dyrkningsretten for at indvinde godt drikkevand for derefter tvangsmæssigt at sende det tilbage til staldformål eller til anden erhvervsmæssig brug, der ikke kræver drikkevandskvalitet.

Der ses endvidere i udstrakt grad en forskelsbehandling af borgerne i de enkelte kommuner, som ikke giver erhvervsvirksomhederne lige vilkår.

De erhvervsdrivende, der bliver nægtet tilladelse til etablering og brug af vand fra egen boring eller nægtet udtræden af et vandværk er således økonomisk væsentligt ringere stillet end dem, der har egen vandforsyning eller som får deres kommuners tilladelse til at udtræde af et vandværk.

Foreningens bestyrelse vil arbejde for, at vore landspolitikere får øjnene op for disse urimelige forhold, og at de ved lovændring fjerner vandværkernes monopol.

Postadr.: Rådhuspassagen 3 - 6600 Vejen

Hans Jørgen Hansen
Ribevej 100
6630 Rødding

VANDMILJØ - TEKNIK & MILJØ
Vandmiljø - Teknik & Miljø

Dato: 6. juni 2016
Sagsnr.: 11/14165

Kontaktperson:
Iben K. Nilsson

Dir. tlf.: 7996 6273

E-mail: ikn@vejen.dk

Vandforsyning på ejendommen Ribevej 100, 6630 Rødding

Du har skrevet til Vejen Kommune vedr. din private vandforsyning, da du ønsker at vedligeholde dit anlæg og fortsat have privat vandforsyning også efter 2030.

Jeg kan oplyse, at Vejen Kommunes Byråd i 2011 vedtog en vandforsyningsplan, der beskriver, hvordan borgere og erhverv skal forsynes med vand.

Vandforsyningsplanen udpeger, hvilke områder, der skal forsynes fra alment vandværk og hvilke områder, der fortsat skal forsynes fra egne anlæg.

Det bærende princip i denne udpegning er en vurdering af, hvor det samlet set vil være billigst at etablere en fælles vandforsyning.

Din ejendom ligger i et område, hvor en fælles vandforsyning samlet set er den mest økonomiske, og kommunen skal understøtte denne forsyningsløsning.

Det betyder f.eks., at såfremt dit private anlæg ikke længere kan overholde kravene til drikkevand, har du to muligheder, - enten desinficering og almindeligt vedligehold af egen boring eller tilslutning til byvand. Større ændringer herunder etablering af nye private boringer kan vi normalt ikke tillade i vandværkernes forsyningsområder.

Det betyder endvidere, at vi ikke meddeler nye indvindingstilladelser til husholdningsboringer gældende til efter 2030 i vandværkernes forsyningsområder.

Venlig hilsen

Iben K. Nilsson

Postadr.: Rådhuspassagen 3 - 6600 Vejen

Vejen KOMMUNE

Hans Jørgen Hansen
Ribevej 100, Sdr. Hygum
6630 Rødding

TEKNIK & MILJØ
Administration

Dato: 12-04-2016
Sagsnr.: 11/14165

Kontaktperson:
Kirsten Frandsen

E-mail: teknik@vejen.dk

Vandforsyning på ejendommen – Ribevej 100, Sdr. Hygum, 6630 Rødding

Du har fået taget en analyse af ejendommens drikkevand. Vi har fået analyserapporten fra laboratoriet. Analyserapporten har nr. 848124 og er fra Agrolab Group.

Analysen viste at:

Vandets kvalitet er i orden. Vandet overholder bekendtgørelsens¹⁾ krav til drikkevand.

Din fremtidige vandforsyning

I Vejen Kommunes vandforsyningsplan kan du se, hvor man skal være tilsluttet alment vandværk senest i 2030.

På kommunens hjemmeside kan du se, om din ejendom ligger indenfor et alment vandværks forsyningsområde (byvand). Link: <http://vejen.dk/borger/natur,-miljoe-og-energi/vandforsyning/vandforsyningsplan>

Hvis din ejendom ligger **indenfor** et sådant område skal du forvente, at din ejendom senest i 2030 skal forsynes med byvand. Derfor vil vi anbefale, at du overvejer om du skal investere større summer i din private vandforsyning. Indtil 2030 kan du blive ved med at bruge din egen boring så længe, vandet overholder kravene til drikkevand.

Hvis din ejendom ligger **udenfor** de områder, der planlægges forsynet fra et alment vandværk, vil du også efter 2030 skulle bruge din private drikkevandsforsyning.

Fremtidig kontrol

Du skal tage analyse af ejendommens drikkevand igen om 5 år dvs. i 2021. Du får et brev fra kommunen, når du skal bestille analysen.

Venlig hilsen

Kirsten Frandsen

¹⁾Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg, nr. 1310 af 25. november 2015

UDTALELSE

Til SEGES, LANDBONORD

Fra Esben Larsen, CEE, DTU-Elektro

9. januar 2017
esla

Vedr vandforsyning på ejendommen Hovmarksgård, Landbolystvej 11, Dronninglund.

Svinebesætningen på Hovmarksgård har i flere år været plaget af adfærdsproblemer, som har reduceret svinenes velbefindende. Dette har været udlagt som forårsaget af vagabonderende elektriske strømme, som kunne give ubehag mm. I løbet af de seneste to år er der gennemført et projekt i samarbejde med SEGES og DTU-Elektro. Problemet er ikke blevet løst, men der er peget på flere årsagssammenhænge, som kunne have indflydelse på grisenes manglende velbefindende. Efter projektets afslutning ved rapport [1] fik svineavleren udarbejdet en produktionsstatistik fra LanboNord, Fig 1, som antyder en sammenhæng med forsyning af vand fra centralt vandværk, byvand, fremfor egen boring, som de seneste år kun sporadisk har været anvendt. Denne statistik resulterede i, at svineavleren afbrød for byvand til fordel for egen boring, hvilket ifølge svineavleren har givet en markant ændring svarende til tidligere tiders velfærd for såvel mennesker som dyr.

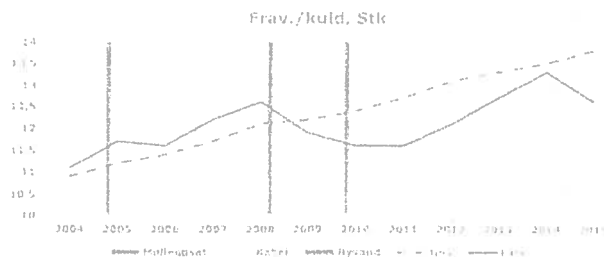

Fig 1. Produktionsstatistik visende nedgang i produktivitet efter indførsel af byvand

Ved et besøg på gården den 10.-11. november 2016 blev der foretaget orienterende målinger dels på den reviderede forsyning af byvand fra Dronninglund Vandværk I/S og egen boring. Vandværket har i deres vandforsyning tæt på gården indlagt elektroder, som gav mulighed for diverse spændingsmålinger målt i forhold til ejendommens forsyningstransformers nul og jordingspunkt.

Baseret på disse **orienterende** målinger udført på nyinstallerede elektroder i forsyningen af byvand til Hovmarksgård kan det foreløbigt konkluderes, at der tilsyneladende løber elektriske strømme i vandet. Der er dog kun målt små spændinger relateret til 50Hz. Desuden ses en del harmoniske spændinger, som ikke er analyseret nøjere. Endelig ses et stort antal transienter, som synes synkroniseret med de

50Hz – typist 3 store transienter på henholdsvis den opadgående og den nedadgående flanke på 50Hz sinussignalet. Hvor dette kommer fra, er ikke analyseret nøjere.

Endeligt blev der udført en spændingsmåling mellem vandrørsstudsene, hvor vandmåleren havde siddet, og et nedbanket jordspyd ca 5m fra vandmålerbrønden.

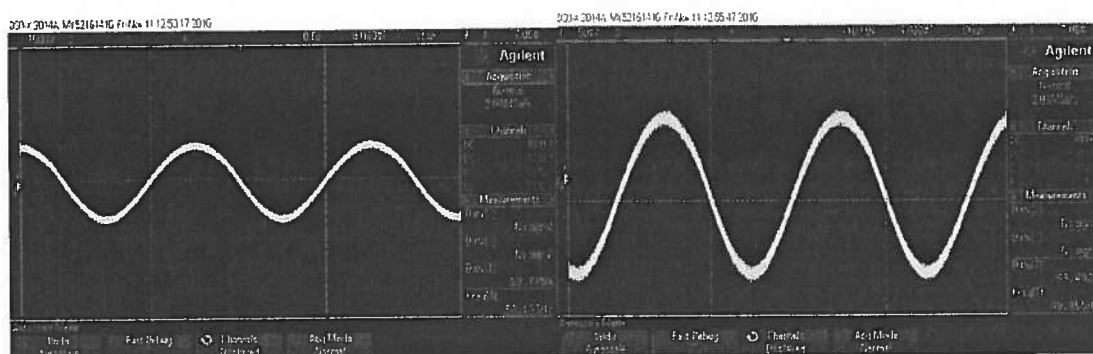

Fig. 2 Et meget markant 50Hz signal måles mellem studs og jordspyd i brønd (scope110) eller i marken (Scope112). Spændingens størrelse varierer over tid.

Her blev målt markante 50 Hz spændinger (Fig. 2) på op til ca 10V, som dog varierer en del over tid. Vandledningen ligger relativt tæt på den nærliggende 10/0,4kV transformerstation og formentlig parallelt løbende med det tilhørende 10kV-kabel. Der er ikke fremskaffet nøjagtige kort for placering af vandledning og elkabler. En hypotese kunne være, at den målte spænding er afledt af en ikke galvanisk kobling til 10kV kablet, således der induceres (?) spændinger i det strømmende vand. Svineavleren betegner vandet som opladt. Vandets tilstand er ikke nærmere undersøgt. Denne hypotese bør undersøges nærmere dels for test af vandets egenskaber efter denne påvirkning dels ved kortvarig afbrydelse af spændingen på 10kV kablet.

Ifølge gårdejereren opstår der uro og ubehag for dyr og mennesker, så snart byvandet tilsluttes gårdens vandfordelingssystem.

Af hensyn til dyr og menneskers velbefindende skal det derfor anbefales, at ejendommen fortsat vandforsynes fra egen boring mindst indtil den nævnte hypotese er af- eller bekræftet.

[1] E. Larsen, E. Damsted: "Fejlstrømme og unormal adfærd i svinebesætning", Seges og DTU, 1. juli 2016

Vandet fra et alment vandværk ved en stor gård i Nordjylland med svineproduktion er strømførende.

Nedenstående artikel er skrevet på grundlag af oplysninger fra ejeren ved mange telefoniske samtaler og ved gennemlæsning af en 37-siders undersøgelsesrapport fra Danmarks Tekniske Universitet (DTU).

Der er tale om en stor gård med mange søer og slagtesvin. Gården blev for 8 år siden tilsluttet et alment vandværk på grund af, at vandet fra gårdens egen erhvervsboring medbragte nogle små partikler, som ville stoppe drikkeniplerne i svinestalden.

I september 2016 fortalte ejeren, at Danmarks Tekniske Universitet (DTU) i nu næsten to år havde foretaget undersøgelser på gården. Der havde været opsat overvågning med videoptagelser og forskellige tekniske foranstaltninger, som havde dokumenteret (det som han selv havde konstateret) at grisene i forskellige og skiftende dele af stalden pludselig udstødte høje skrig og for sammen i et hjørne af stien.

Ejeren og hans kone havde også følt så stort ubehag i boligen, at de i januar måned (2016) havde flyttet deres senge ud i en beboelsesvogn.

Ejeren fik en aftale med vandværket om forsøgsvis frakobling og foretog tilkobling til egen boring den 23. september 2016. Den følgende mandag kunne han meddele, at der havde været ro i svinestalden hele weekenden. De normale tilstande i svinestalden fortsatte.

Dødeligheden hos grisene er faldet i størrelsesordenen faktor 8 til 1. Familien er flyttet tilbage i boligen og har nu ingen gener.

Ved ejerens kontakt til undersøgerne fra DTU med oplysninger om resultatet af frakobling af vandværkets ledning og over til egen boring i efteråret 2016, hvor ejeren udtrykte ønske om, at der blev foretaget målinger for strøm/elspændinger i vandet fra vandværkets ledning, var det umiddelbare svar fra DTU:

”Der findes ikke godkendte målemetoder til måling af eventuelle elspændinger ved vandværksledninger”.

Ejeren foretog imidlertid målinger med eget fremskaffet udstyr, der viste 50,1 hertz i strålen fra vandværkets ledning, mens udstyret viste 0 ved vandet fra egen boring. Ejeren var ikke i tvivl: Elspændinger i svinestaldens inventar kommer via vandet fra vandværkets forsyningsledning.

DTU foretog derefter målinger ved vandværkets forsyningsledning den 10. november 2016 og fremsendte resultatet i en mail med en vedhæftet UDTALELSE, dateret den 9. januar 2017.

Det fremhæves her, at udtalelsen er baseret på orienterende målinger. I korte uddrag af udtalelsen kan nævnes:

- At der tilsyneladende løber elektriske strømme i vandet
- At der er målt markante 50Hz spændinger op til 10V
- At vandledningen ligger relativt tæt på den nærliggende 10/0,4kV transformerstation
- At vandledningen formentlig er parallelløbende med det tilhørende 10kV-kabel

Det bliver påpeget, at der skal foretages flere undersøgelser. Udtalelsen afsluttes med fremhævet tekst:

"Af hensyn til dyr og menneskers velbefindende skal det derfor anbefales, at ejendommen fortsat vandforsynes fra egen boring mindst indtil den nævnte hypotese er af- eller bekræftet."

Kommunen er gået ind i sagen på grund af det helt generelle problem for eventuelle andre borgere, der er tilsluttet det pågældende vandværks forsyningsledning.

Der har været afholdt møder med deltagelse af andre interessenter, herunder landbrugsorganisation, Vandværket og projektlederen fra DTU, med henblik på at komme videre med opsporing af, hvor og hvordan el er overført til vandværkets forsyningsledning.

Kommunen har presset på for at komme videre og har flere gange anmodet DTU om at foretage opfølgende målinger og udarbejde et projekt.

DTU fremkom med et overslag over udgifter til DTU's fortsatte deltagelse, der beløber sig til 54.000 kr. Kommunen har sammen med andre interessenter bevilget pengene, hvilket blev meddelt DTU omkring 1. juni.

DTU's målinger blev gentaget, men ikke før den 6. og 7. september 2017. Her kunne fortsat konstateres periodevis netspændinger på op til 9 volt fra vandværksvandet.

Gården bliver fortsat forsynet med vand til såvel besætning som husholdning fra egen boring.